

LEGETØJ og sikkerhed

Børn skal lege trygt, og det er en stor opgave at overskue forholdene omkring legetøj og sikkerhed.

Her i grafikken finder du klare svar på:

- Mærkninger
- Små børn og legetøj
- Magneter, balloner og andet legetøj, som kan være farligt
- Kemi i legetøj
- Førstehjælp til børn

Mærkninger

CE-mærkning

Køb kun legetøj, der er CE-mærket:

- CE står for Communautés Européennes, de europæiske fællesskaber.
- CE-mærket viser, at legetøjet lever op til EU's krav om sikkerhed, sundhed og miljøbeskyttelse.
- Når en fabrikant sætter CE-mærke på, erklærer han på eget ansvar, at kravene opfyldes.
- Mærkningen betyder dog ikke, at legetøjet er lavet inden for EU, men at det er blevet vurderet, før det kommer på markedet.
- Næsten alt legetøj, der sælges i Danmark, er CE-mærket, men pas på ved internetkøb hos lande uden for EU.

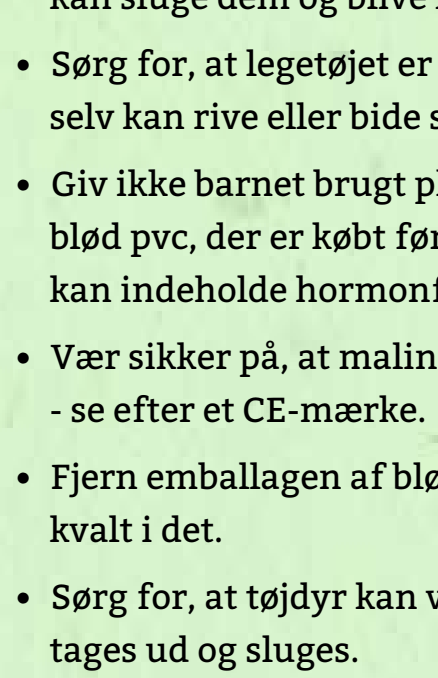

Svanen

Vælg legetøj med svanemærket:

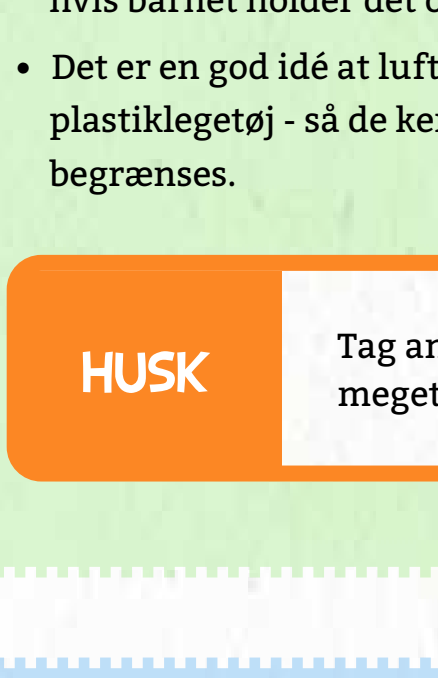
- Svanen er et nordisk miljømærke, der kun anvendes i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island.
- Svanemærket garanterer, at legetøjet opfylder skrapp miljøkrav.
- Legetøjets miljøbelastning vurderes ud fra hele dets levetid: fra dets råstoffer til det ender som affald.
- Mærkningen sikrer, at legetøjet ikke indeholder hverken ftalater eller parfume.

Bemærk: Mærkningen er en frivillig ordning for fabrikanter, så der kan findes legetøj, der lever op til kravene, men som ikke er svanemærket.

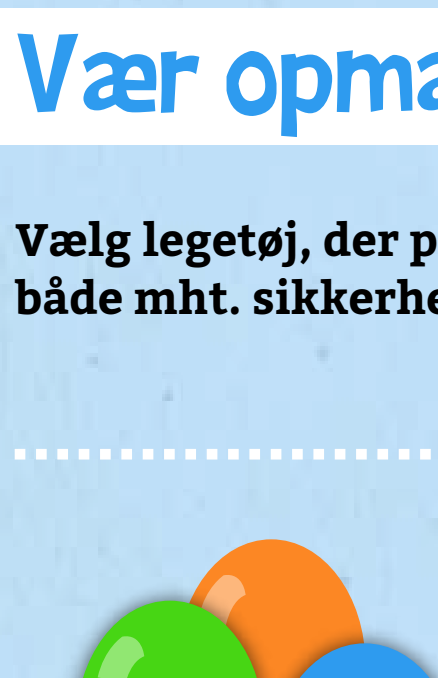
Blomsten

- Blomsten er det europæiske miljømærke, der anvendes i hele Europa.
- Miljøkravene og -vurderingen er stort set de samme som for Svanen.
- Legetøj er endnu ikke omfattet af blomstermærket i modsætning til Svanemærket.

Varefakta-mærket

- Varefakta-mærket stiller også miljø- og sundhedskrav til legetøj.
- Mærket stiller dog slet ikke lige så skrapp krav som Svanen.
- Legetøj, der har mærket, indeholder ikke PVC eller azofarvestoffer.

“Ikke egnet til børn under 3 år”

- Se efter symbolet, når du køber legetøj til små børn.
- Legetøj, der er til børn over 3 år, kan stadig være farligt for små børn og skal så også være mærket med en advarsel.
- En advarselstekst på dansk skal forklare, hvorfor det ikke er egnet.

Børn under 3 år

Små børn putter ofte ting i munden, så derfor bør man tage visse forholdsregler:

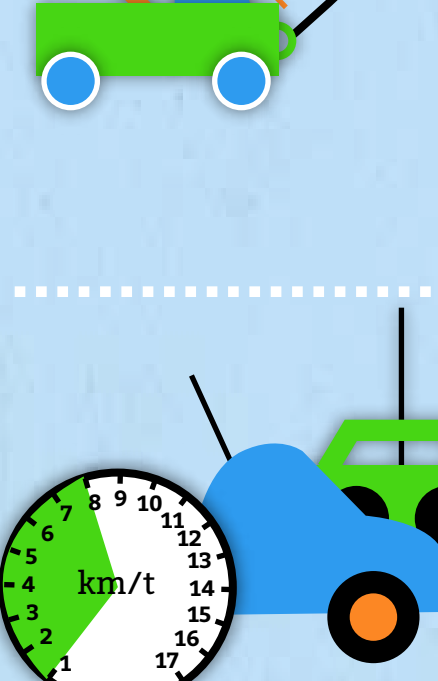
- Legetøjet må ikke indeholde små dele, da barnet kan sluge dem og blive kvalt.
- Sørg for, at legetøjet er robust, så barnet ikke selv kan rive eller bide smådele af.
- Giv ikke barnet brugt plastiklegetøj af blødt pvc, der er købt før 2007, da det eventuelt kan indeholde hormonforstyrrende ftalater.
- Vær sikker på, at malingen på legetøjet ikke indeholder farlige giftstoffer - se efter et CE-mærke.
- Fjern emballagen af blødt plast, før du giver barnet legetøjet, da det kan blive kvalt i det.
- Sørg for, at tøjdyr kan vaskes, og at sømmene er sikre, så fyldet ikke kan tages ud og sluges.
- Batterier er meget giftige: Sæt dem i, før legetøjet gives til barnet, og vær sikker på, at sikkerhedsskruen er sat på dækslet bagefter, så barnet ikke kan tage dem ud.
- Legetøj med lyd kan have for højt støjniveau, der kan give høreskade, især hvis barnet holder det op til øret.
- Det er en god idé at lufte eller vaske nyt legetøj, før det tages i brug - også plastiklegetøj - så de kemiske forbindelser, der hænger i legetøjet, kan begrænses.

HUSK

Tag anbefalinger og advarsler om alder meget alvorligt!

Vær opmærksom

Vælg legetøj, der passer til barnets alder både mht. sikkerheden og legeværdien.

Balloner:

- Børn under 8 år skal være under opsyn af en voksen, når de spuser balloner op.
- Delene fra en sprængt eller uoppustet ballon kan sætte sig i svelget og kvæle barnet.
- De fleste balloner indeholder kræftfremkaldende nitrosaminer, som bliver frigjort, når børn sutter på dem.
- Der er dog fastsat grænseværdier for nitrosaminer og nitroserbare stoffer i legetøjsprodukter i EU.

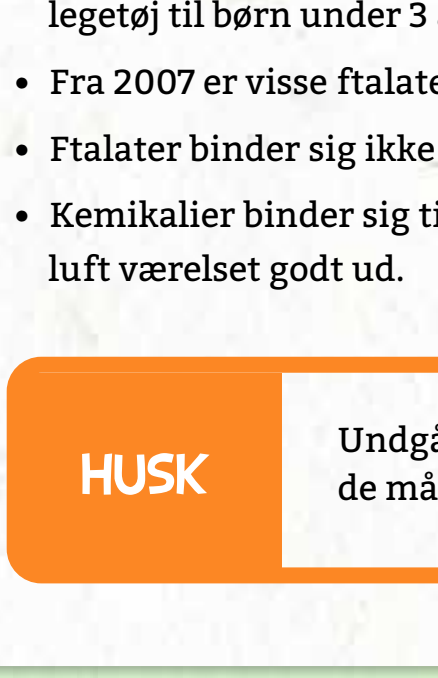
Magneter:

- Hvis 2 eller flere magneter sluges, kan de gnide hårdt imod hinanden i tynd- og tyktarmen, så der går hul i væggene.

Små bolde:

- Hvis barnet putter bolden i munden, kan den sætte sig fast i den bagerste del af munden og blokere luftvejene.
- Små bolde er utroligt svære at fjerne, fordi de er runde.

Laserlegetøj:

- Børn skal kun gives laserlys, der er markedsført som legetøj!
- Undgå andre former for laserlys, da de kan have for stærke og farlige effekter.
- Hold øje med, at børnene ikke peger laserlys direkte ind i øjnene på sig selv eller fx yngre søskende.
- Man kan få permanente øjenskader, hvis laseren er for skarp og lyses direkte ind i øjnene.

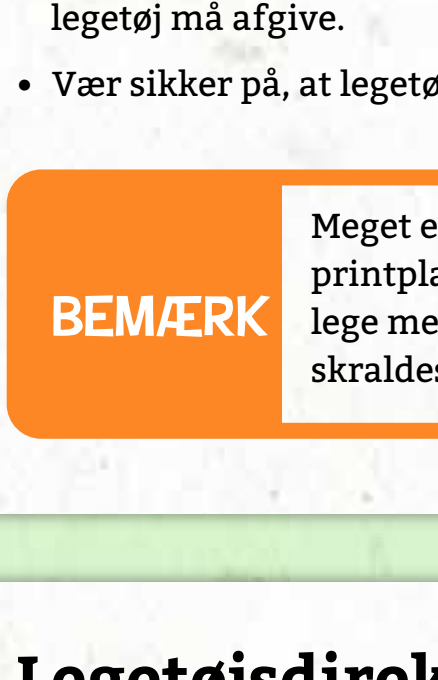
OBS

Laserlys, der er rettet mod fly, biler og andre køretøjer, kan blænde og derfor være farlige.

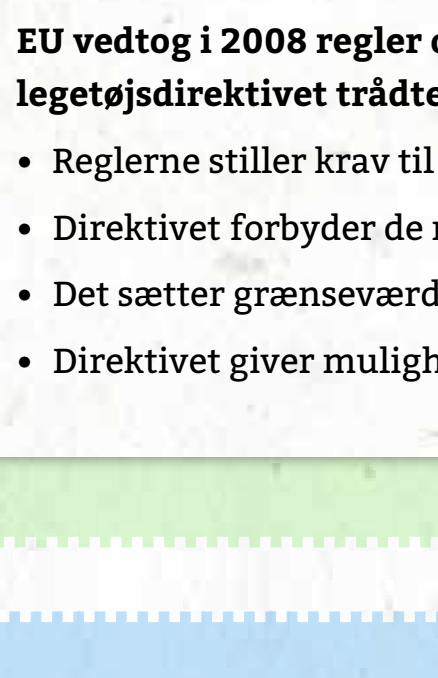
Runde genstande:

- Undgå at give børn perler, kugler og andre små, runde genstande, der er mindre end 4,5 cm i diameter, da de kan sætte sig fast i svelget.

Snore:

- Legetøj bør ikke have snore, der er længere end 18 cm, så det ikke bliver til en løkke om halsen og kvæler barnet.
- Pas også på snore i børns tøj, da de kan sætte sig fast under leg, fx på rutsjebanen.

Elektrisk legetøj:

- Selvkørende legetøj må ikke overstige en hastighed på 8 km i timen.
- Børn må ikke kunne få stød eller forbrændinger af at lege med det.

Størrelsen:

- Som tommelfingerregel er definitionen på legetøj, som ikke kan komme i munden, at det er over fem centimeter på alle led.
- Størrelsen er vigtig at være opmærksom på, så legetøjet ikke kan sluges eller sætte sig fast i svelget eller halsen.

Kemi i legetøj

Legetøj kan indeholde mange forskellige slags kemikalier, der er sundhedsfarlige.

Ftalater:

- Der findes mange forskellige slags ftalater.
- Ftalater er kemiske stoffer, der bruges til at blødgøre plastik, bl.a. til legetøj.
- Nogle ftalater er hormonforstyrrende og kan påvirke forplantningsevnen.
- Danmark har siden 1999 haft totalforbud: Alle slags ftalater er forbudte i legetøj til børn under 3 år.
- Fra 2007 er visse ftalater blevet forbudte i legetøj til børn op til 14 år i hele EU.
- Ftalater binder sig ikke i plastikken, men afgasser langsomt.
- Kemikalier binder sig til støvpartikler og kan derfor vandre videre til børn, så luft værelset godt ud.

HUSK

Undgå gammelt eller brugt legetøj, da de måske ikke overholder de nye regler.

Nitrosaminer:

- Legetøj, der er lavet af gummi, kan afgive nitrosaminer, fx balloner.
- Gummi eller silikone kan danne nitrosaminer eller nitroserbare stoffer, når det kommer i kontakt med spyt, fx når barnet sutter på legetøjet.
- De fleste nitrosaminer er kræftfremkaldende.
- Hold øje med, at dit barn ikke sutter på gummilegetøj.

BEMÆRK

Nitrosaminer kan også dannes i narresutter og sutteflasker, men der er fastsat grænseværdier for dem i EU.

Bly:

- Man skelner mellem kemisk bly, som er overvejende forbudt, og metallisk bly, som kun er forbudt i visse typer produkter.
- Legetøjsbekendtgørelsen har fastsat grænser for, hvor meget bly legetøj må afgive.
- Vær sikker på, at legetøjets maling er blyfrit, hvis det er købt uden for EU.

BEMÆRK

Meget elektrisk legetøj indeholder for meget bly i printpladerne. Det er ikke sundhedsfarligt for børn at lege med, men miljøskadeligt - så smid det ikke i skraldespanden!

Legetøjsdirektivet

EU vedtog i 2008 regler om kemikalier i legetøj. Kemikalierreglerne i legetøjsdirektivet trådte i kraft i 2013.

- Reglerne stiller krav til indholdet af sundhedsfarlige stoffer i legetøj.
- Direktivet forbyder de mest allergifremkaldende parfumestoffer.
- Det sætter grænseværdier for afgivelsen af stoffer og tungmetaller.
- Direktivet giver mulighed for at skærpe kravene og grænseværdierne.

Førstehjælp til børn

Hvis barnet har fået noget galt i halsen:

Er barnet bevidstløst:

1 Ring **112**

2 Start mund-til-mund metode:

Forsøg at gøre luftvejene frie. Bøj hovedet bagover.

Blæs forsigtigt ind 2 gange og tjek, at brystkassen hæver sig.

Start brystkompression, hvis barnet ikke vågner.

3 Vågner barnet stadig ikke, fortsætter du, indtil hjælp kommer med at veksle mellem:

- 5 indblæsninger.
- 5 slag på ryggen mellem skulderbladene.
- 5 stød på brystkassen.

For et barn under 1 år - ved bevidsthed:

- Læg barnet på maven over din underarm, så hovedet holdes lavest.
- Giv 5 slag på ryggen mellem skulderbladene.
- Vend så barnet om på ryggen på et fast underlag.
- Giv 5 hurtige stød med to fingre på brystbenet.
- Åbn barnets mund og se, om fremmedlegemet er kommet op.
- Gentag hele manøvreren, indtil det kommer op, eller barnet bliver bevidstløst.

For børn over 1 år - ved bevidsthed:

- Bøj barnet forover.
- Tag om barnet bagfra og saml hænderne foran på maven.
- Giv 5 slag i ryggen og 5 tryk i maven.
- Tjek, om fremmedlegemet er kommet op i munden.
- Gentag, til det er kommet op.

Hvis barnet har et fremmedlegeme i næsen:

Prøv at blæse det ud:

- Sæt barnet sidelæns på skødet med det lukkede næsebor mod dig selv.
- Klem det andet næsebor sammen med din finger, så der lukkes af for luften.
- Træk vejret dybt, dæk barnets mund med din mund og pust kraftigt ind i den.
- Gentag til fremmedlegemet er blæst ud.
- Lykkedes det ikke efter nogle gange, skal barnet straks til læge eller på skadestuen.

Kilder

Sik.dk - Sikkerhedsstyrelsen: Legetøj skal have CE-mærke og advarselmærkning. Hvad er CE-Mærkning? Sikkert legetøj - sikker sjov for børn (PDF). Børns sikkerhed (PDF). Små hoppebolde. Fra snoren væk fra børnets legetøj.

Mst.dk - Miljøstyrelsen: Miljømærkerne Blomsten og Svanen. Svanemærket legetøj på hylderne. 10 gode råd om indkøb og håndtering af legetøj. Tips om legetøj. Plastiklegetøj. Faktaark: Ftalater i legetøj og småbørnsartikler. Ec.europa.eu - Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervspolitik. CE-mærkning.

Ecolabel.dk. Om Blomsten og Svanen.

Forbrugerkemi.dk: Varefakta. Fakta om legetøj. Hold små børn fra balloner. Regler for kemi i legetøj strammes op. Fakta om sutter og sutteflasker.

Sundhed.dk: Fremmedlegeme i luftvejene. Fremmedlegeme i næsen - førstehjælp.

Farmorogbørn.dk: Førstehjælp i hjemmet.

Kidshealth.org: Choosing safe toys.

Denstordanske.dk: Nitrosaminer.

Legen.dk påtager sig intet ansvar for eventuelle skader som følge af indholdet i grafikken og kan ikke gøres ansvarlig for eventuelle fejl og mangler.

Grafikken er udarbejdet af Legen.dk - du må frit bruge den på din hjemmeside, når du henviser til kilden, Legen.dk.